

חברים יקרים:

הרינו מתכבדים לשלוח אליכם עדכונים, רשמים ומאמרים בתחום המס. קריאה נעימה.

ידי משתמשי הרשת (Peers). הטכנולוגיה מבוססת על "בלוקים" מוצפנים של מידע הנוצרים באמצעות שיתוף מבוסס רשת תקשורת בין חברי הרשת. משמע, אין גורם מרכזי, בדומה לבנק או רגולטור אחר, אשר מרכז ושולט בזהות משתמשי הרשת ו/או יודע אילו עסקאות נערכות ביניהם. בשל כך, קיים לכאורה קושי מובנה לנהל מעקב אחר זהות הצדדים לעסקאות.

מטבעות וירטואליים (Cryptocurrency)

מטבע וירטואלי הוא אמצעי תשלום פרי תולדה של טכנולוגיית הבלוקצ'יין. ערכו של המטבע הוירטואלי אינו נקבע לפי ערך סחורה (כמו זהב) או לפי קביעה של גוף מרכזי ממשלתי (כמו בנק ישראל), כמו בשיטה הנהוגה היום (פיאט), אלא לפי הסכמה כאמור בין המשתמשים ברשת (Peer to Peer). המטבע הוירטואלי הראשון והמפורסם ביותר הוא הביטקוין אשר נוצר בשנת 2008 והחל בשימוש מעשי בשנת 2009. בשנים האחרונות נוצרו מטבעות אלטרנטיביים למטבע ביטקוין (המכונים "אלטים"), אשר למעשה אימצו את כללי הפרוטוקול של הביטקוין (Bitcoin – BTH). האלטים המובילים הקיימים היום כוללים את המטבעות: אתריום (Ethereum – ETH), ריפל (Ripple – XRP) ולייטקוין (Litecoin – LTH).

נכון למועד רשומון זה, רוב מדינות בעולם (למעט יפן ובלרוס) אינן מתירות את השימוש בביטקוין

מיסוי בינלאומי: מורה נבוכים במיסוי פעילות**והחזקה במטבע וירטואלי ו-ICO - מושגי יסוד****וסימני שאלה**

נדבר חשוב בהצלחתה של פעילות השקעה או פעילות מסחרית הוא הבנת היבטי המס הכרוכים בעסקה. הדברים מקבלים משנה תוקף כאשר עוסקים בפעילות מחוץ לישראל, שכן לצד הבנת דיני המס בישראל יש צורך להכיר ולקבל ייעוץ לגבי דיני המס במדינה הזרה וכן לגבי אמנת המס בין המדינה הזרה לבין ישראל, ככל שקיימת. אתגר מורכב אף יותר קיים למי שעוסק בפעילות מסחרית או השקעתית באמצעות מטבעות וירטואליים (Cryptocurrency). ברשימה זו נסקור מונחי יסוד בעולם הקריפטו ונדון לאחר מכן בהיבטי המס הכרוכים בפעילות במטבעות וירטואליים.

מושגי יסוד בעולם הקריפטו (Crypto)

בטרם נסקור את היבטי המס הרלוונטיים נסקור את עולם המושגים הבסיסי של עולם הקריפטו:

בלוקצ'יין (Blockchain)

טכנולוגיית הבלוקצ'יין (Blockchain), "שרשרת בלוקים" מאפשרת לאחסן מידע בצורה מוגנת ומבוזרת, ובמקביל לאמת עסקאות בין צדדים שונים ללא צורך בגורם ניהולי מרכזי. הדבר מתאפשר באמצעות מבנה נתונים מבוזר, המוסכם ומוכר על

הכתובות המנוהלות דרך הארנק. התשלום ברשת באמצעות ביטקוין למשל יהיה תקף לאחר שישודר לכל המשתמשים. אולם, מקור ויעד התשלום מזהים לפי כתובת הארנק בלבד, כך שאין דרך לזהות את הבעלים של הארנק. משמע, הארנק האלקטרוני מאפשר למשתמשים לשמור לכאורה על אנונימיות מלאה.

כריית מטבעות וירטואליים (Mining)

יצירת מטבעות חדשים ברשת מטבעות וירטואליים נעשית באמצעות פעולה המכונה "כרייה". ה"כורים" מתעדים ומאשרים עסקאות על גבי הבלוקצ'יין תוך פתירת חידה מתמטית / חיפוש אחר האלגוריתם המתאים. הכורים אשר מצליחים לפתור את החידה המתמטית (proof of work) רושמים את העסקאות האחרונות בבלוקצ'יין ויוצרים אגב תהליך זה מטבעות חדשים אשר מהווים עבורם תמורה עבור הפעילות. בנוסף, הכורים יכולים לגבות עמלה מהצדדים לעסקה הספציפית.

הצעה ראשונית לציבור של טוקנים (ICO – Initial

Coin Offering, Tokens) - גיוס הון על ידי חברות וארגונים באמצעות הנפקת מטבעות דיגיטליים ייעודיים על בסיס טכנולוגיית בלוקצ'יין. מטבע ראשוני זה מכונה טוקן (Token) או אסימון בעברית. בדומה למטבעות קריפטו אחרים, הטוקן מנוהל ומאוכסן באמצעות ארנק דיגיטלי, ניתן למכירה ולהעברה וכל זאת בדרך חסויה ואנונימית. בשונה ממטבעות דיגיטליים, טוקנים שהונפקו למטרת גיוס

ואלטים אחרים כהלך חוקי. מדינות כגון אוסטרליה ושוויץ בוחנות בימים אלו את הרשאת השימוש.

פיצול מטבעות וירטואליים (Fork)

מטבעות וירטואליים חדשים נוצרים גם בדרך של התפצלות ממטבע וירטואלי קיים. במקרה זה, נוצרת תוכנה אשר מכירה בכל הפעולות והיסטוריה של מטבע וירטואלי הקיים, אך קובעת כללים חדשים לעתיד. כתוצאה מהפיצול מחזיקי מטבע וירטואלי קיים מקבלים כ"פרמיה" מספר זהה של מטבעות וירטואליים חדשים. הפיצול הראשון הידוע (Hard Fork - הכפוי) התרחש ביום 1 באוגוסט 2017, במסגרתו מטבע וירטואלי חדש מסוג ביטקוין קאש (Bitcoin Cash - BCH) התפצל מביטקוין מקורי ולמעשה מחזיקי ביטקוין קיבלו כמתנה ביטקוין קאש. בחודשים אוקטובר ונובמבר 2017, נוצרו פיצולים נוספים מביטקוין – ביטקוין גולד (Bitcoin - BTG) Gold וביטקוין דיימונד (Bitcoin Diamond – BTD). קיימים פיצולים גם מאלטים. מבלי להיכנס לעומקם של דברים נציין כי כל פיצול מבקש לפתור בעיה קיימת במטבע המקורי כגון הגדלת מספר העסקאות האפשרי בפרק זמן נתון, הגברת האבטחה ועוד.

ארנק דיגיטלי (Digital Wallet)

שימוש וניהול מטבעות וירטואליים, לרבות ביטקוין, אתריום, לייטקוין ועוד, נעשה באמצעות ארנק דיגיטלי. הארנק הדיגיטלי הינו תוכנה שמחוברת לרשת המטבע, ובו מוצגים כמות הכסף שיש למשתמש, היסטוריית השימוש ויתרה של סה"כ

בהחרפת הנהלים הפנימיים של בנקים בישראל, אשר מערימים קשיים משמעותיים על התנהלותם של תושבי ישראל המבקשים לרכוש או למכור מטבעות וירטואליים. כמדיניות רשמית ואולי גם כפועל יוצא מהחשש מפני השלכות אפשריות של טכנולוגיית הבלוקצ'יין על פעילותם, הבנקים אינם מוכנים לאפשר רכישת מטבע וירטואלי הישירות מחשבון הבנק של המשתמש. בהקשר זה, דחה לאחרונה בית המשפט המחוזי בתל אביב עתירה של חברה ביטס אופ גולד שביקשה להורות לבנק לאומי לאפשר לה לבצע פעולות הקשורות למסחר בביטקוין (ה"פ 15-06-1992 ביטס אופ גולד בע"מ נ' בנק לאומי לישראל סניף).

עם זאת, קיימות מדינות שרואות בתעשייה זו פוטנציאל כלכלי גבוה. כך למשל, ביום 22 בדצמבר 2017, פרסמה ממשלת בלרוס צו לעידוד פיתוח תעשיית הקריפטו והבלוקצ'יין. במסגרת הצו נקבע כי שימוש במטבעות וירטואליים הינו לגיטימי, ויתרה מזאת, כל העוסקים בתחום זה, לרבות כורים, סוחרים במטבעות וירטואליים, מנפיקי טוקנים ועוד, יהיו פטורים ממס הכנסה על הרווחים מפעילות זו עד ליום 25 בינואר 2023. ניתן לשער שמדינות נוספות יאמצו מדיניות דומה במטרה למשוך אליהן את תעשיית הקריפטו.

לאחר שסקרנו את מושגי היסוד בעולם המטבעות הוירטואליים, נעבור לבחון עתה את היבטי המס הכרוכים בהם. כפי שנראה להלן כל פעולה במטבע וירטואלי עלולה ליצור אירוע מס בישראל ובח"ל.

הון יהיו ברי שימוש גם במסגרת הפעילות העסקית/חברתית של הגוף המגייס. מחזיקי הטוקנים יוכלו לרכוש את השירות הניתן על ידי החברה באמצעות הטוקן.

מסחר במטבעות דיגיטליים

רכישת מטבעות וירטואליים ומכירתם ניתנת לביצוע על ידי עסקה פרטית בין רוכש לקונה, באמצעות מכונות או באמצעות רכישה ומכירה של מטבעות וירטואליים באתרים ייעודיים המשמשים כמעין בורסות ברחבי העולם. חלק גדול מן המטבעות האחרים (אלטים) יכול להירכש באמצעות ביטקוין בלבד, כך שכל מי שמבקש לרכוש את המטבע הספציפי למשל לייטקוין, נדרש פעמים רבות להמיר כסף אמיתי (דולר, אירו וכו') לביטקוין ורק אז לבצע את הרכישה.

מכל מקום, בשל מרכיב האנונימיות הקיים בבסיס הפעילות של המטבעות הוירטואליים ומחשש לסיוע לפעילויות של ארגוני טרור ופשע, לפעילויות בלתי חוקיות, הלבנת כספים והעלמות מס, רגולטורים ברחבי העולם (ביניהם סין, ארצות הברית, רוסיה, סינגפור ועוד) אינם רואים בעין יפה שימוש בביטקוין ומטבעות וירטואליים נוספים. למעשה, המדינות היחידות כאמור אשר מאפשרת תשלום בביטקוין באופן רשמי הינן יפן ובלרוס. בהתאמה בחודש פברואר 2014 הוציא בנק ישראל הודעה משותפת לעיתונות עם רגולטורים נוספים במסגרתה הוא מזהיר מפני הסיכונים הגבוהים הטמונים בהשקעה במטבעות וירטואליים. מדיניות זו מתבטאת

זה מסדיר בכפוף לתנאים מסוימים קבלת דחיית מס בעת שחלוף נכסים (Likekind Exchange). למיטב הבנתנו המחוקק האמריקאי עמל בימים אלו על שינוי הסיווג של המטבע הווירטואלי מנכס לנייר ערך כך שלא ניתן יהיה לבצע שיחלוף כאמור החל מתחילת שנת 2018.

במסגרת טיטת חוזר של רשות המסים מתחילת שנת 2017, הובעה עמדה דומה על ידי רשות המסים לפיה מטבע וירטואלי דוגמת הביטקוין מהווה "נכס" לצרכי הפקודה ואינו נחשב למטבע. עמדה זו חזרה על עצמה לאחרונה בטיטת עמדה חייבת בדיווח של רשות המסים.

לפיכך ובהתאם לעמדה זו כל תשלום שמתבצע באמצעות מטבע וירטואלי מהווה מכירה של נכס שיש לדווח עליה לצרכי מס. מכירה מוגדרת בפקודה בין היתר כ- "כל פעולה או אירוע אחרים **שבעקבותם יצא נכס בדרך כלשהי מרשותו של אדם**". לפיכך, כל עוד לא נקבע אחרת, תסווג תמורת המכירה כהכנסה הונית ותחויב במס רווח הון בהתאם לשיעורי המס הקבועים בסעיף 91 לפקודה. כמו כן, תוך 30 ימים מיום המכירה, המוכר נדרש להגיש לפקיד השומה דוח (טופס 1399) המפרט את חישוב רווח/הפסד ההון שנבע לו ואת חישוב המס הגזר מכך ולשלם מקדמה. המוכר נדרש לצרף מסמכים המוכיחים את המכירה של המטבע הווירטואלי. לפי פרסומים שונים רשות המסים שוקלת בימים אלו ליצור הקלות בדיווח על מכירת מטבעות וירטואלים.

סוגיות המס הכרוכות במטבעות וירטואלים
 נשאלת השאלה כיצד יש לסווג מטבעות וירטואליים. מחד, ניתן לראות בהם כנכס. נזכיר כי נכס מוגדר בפקודת מס הכנסה כ"כל רכוש, בין מקרקעין ובין מיטלטלין, וכן כל זכות או טובת הנאה ראויות או מוחזקות, והכל בין שהם בישראל ובין שהם מחוץ לישראל...".

מאידך, ניתן לראות בהם סוג של מטבע, שכן הם משמשים כאמצעי תשלום לרכישת מוצרים ושירותים אחרים. נזכיר כי מטבע אינו מוגדר בפקודה. אחרון חביב, ניתן לחשוב על המטבעות הווירטואליים ובפרט על הטוקן כ"נייר ערך". האינטרס שיש בהגנה על המשקיע במטבע הווירטואלי דומה לאינטרס שיש בהגנה על משקיעים בניירות ערך מהציבור. בנוסף, טוקן יכול להקנות למחזיקו זכויות בחברה בדומה לנייר ערך (למשל, השתתפות בחלוקת רווחים). הפקודה מפנה להגדרת המונח בחוק ניירות ערך התשכ"ח – 1968 וכרגע לפחות אין כל התייחסות בחוק למטבעות וירטואליים.

שאלה זו זכתה להתייחסות רשות המסים האמריקאית (IRS) כבר בשנת 2014 במסגרת IRS Notice 2014-21. בפרסום זה נקבע כי מטבעות וירטואליים יוגדרו כ"נכס" ולא כ"מטבע" לצרכי מס הפדראלי. כפועל יוצא מכך פעילות במטבע וירטואלי חייבת ככלל בדרישות דיווח ותשלום מס בארצות הברית. יחד עם זאת, סיווג המטבע הווירטואלי כנכס אפשר עד לאחרונה לבצע החלפת מטבעות וירטואליים ללא חבות במס בארצות הברית בהתאם להוראות סעיף 1031 לקוד המס האמריקאי. סעיף

ככל שיקבע כי מדובר בפעילות עסקית. הבעיה היא שבהתאם להוראות סעיף 1 לחוק מע"מ, גם מי שביצע עסקה חד פעמית של מכירת מטבעות וירטואליים, עלול להיחשב כמי שביצע "עסקת אקראי" החייבת במע"מ, אם ייקבע כי העסקה היא בעלת אופי מסחרי.

סוגיות המס הכרוכות ב- ICO

בעניין טוקנים שהונפקו למטרת גיוס הון, הגם שלא נמצא התייחסות מפורשת בטיטה, עלולה רשות המיסים לטעון לפי גישה זו, כי הנפקתם לציבור על ידי חברה ישראלית הינה הוצאת "נכס" מרשות אדם (החברה המנפיקה), החייבת במס ככל מכירה. אנו סבורים כי במקרה זה ראוי יהיה להחיל את הדין שחל על הקצאת מניות בחברה והרי מן המפורסמות היא, שהקצאת זכויות על ידי חברה אינה יוצרת אירוע מס לחברה המקצה מחד ולמקבל הזכויות מאידך, כל עוד מדובר בהקצאה בשווי שוק.

בכל מקרה החזקה בטוקנים של חברה תושבת חוץ עשויה להתפרש כהחזקה בזכות בחבר בני אדם תושב חוץ ולהקים חובות דיווח בישראל. באופן דומה טוקנים עשויים להיחשב כ"אמצעי שליטה" בחברה כהגדרתם בסעיף 88 לפקודה. נזכיר כי אמצעי שליטה כוללים גם את הזכות לקבלת רווחים בחברה "בין שהיא מכוח מניות, זכויות למניות או זכויות אחרות, ובין בכל דרך אחרת".

משמעות הדברים היא שמחזיק בטוקנים עלול להיחשב כבעל מניות מהותי לצרכי הפקודה (אם ימצא שהוא מחזיק ב- 10% או יותר מאמצעי

בהעדר אפשרות לשחלוף נכס שאינו בר פחת בדין הישראלי (סעיף 96 לפקודה), דרישות אלו יחולו לכאורה על כל החלפת מטבע וירטואלי אחד (למשל, ביטקוין) במטבע וירטואלי אחר (למשל, אתריום) או בכל מצב בו משמש המטבע הוירטואלי לרכישת נכסים או שירותים אחרים. בשני המקרים העסקאות עלולות להיות מסווגות כעסקת חליפין. מובן, כי אין כל היגיון בכך, כאשר הביטקוין משמש כמטבע היחידי לרכישת אלטים.

בהתאמה זהו גם הדין שיחול לכאורה גם על מי שמבקש להשקיע בחברה באמצעות מטבע וירטואלי או שמבקש לשלם באמצעות מטבעות שקיבל במסגרת ICO (Initial Coin Offering).

נזכיר בעניין זה כי הדין הישראלי אינו מאפשר קיזוז הפסדים לאחור, כך שרווח הון אשר ישולם בגין החלפת מטבע (מכירת המטבע העיקרי) לא ניתן יהיה לקיזוז בשנות המס הבאות במידה שייוצר הפסד הון בגין ההחזקה במטבע החלופי.

דווקא בעניין פיצול המטבעות הוירטואליים (Fork) ניתן לטעון כי לא חל אירוע מס בעת הפיצול שהרי לא יצא כל נכס מרשותו של אדם, קרי בעלי המטבע במקורי נותרים עם אותו מטבע ולצדו הם מקבלים מטבעות חדשים ללא כל תשלום מצידם.

לפי טיוטת החוזר, עוסקים בסחר ושיווק במטבעות וירטואליים יוגדרו כ"עסק" לצרכי הפקודה והכנסותיו יסווגו כהכנסה מעסק או משלח יד שיחולו עליה שיעורי המס על פי סעיפים 121 או 126 לפקודה. מובן כי פעילות זו עלולה להקים גם חבות במע"מ

הוירטואליים או במקרה של גניבת המטבע הוירטואלי מהארנק האלקטרוני על ידי האקרים, תופעה שהולכת ונהיית נפוצה יותר ויותר. במקרה הצורך ניתן לשקול פנייה להליך של גילוי מרצון על מנת להכשיר את ההחזקה במטבעות הוירטואליים. מכל מקום, טוב תעשה רשות המסים אם תפרסם את עמדתה לסוגיות המפורטות ברשומון זה בהקדם.

נשמח לסייע בשאלות והבהרות נוספות: עו"ד (רו"ח) מאורי עמפלי, עו"ד שי ארז, עו"ד אנה צברי ועו"ד רפאל בוסידאן.

הנכם מוזמנים לקרוא מאמרים ועדכונים נוספים באתר המשרד.

אין באמור ברשימה זו כדי להוות חוות דעת ו/או ייעוץ משפטי בסוגיות הנידונות ובכל אופן מומלץ להתייעץ עם מומחה מס לפני נקיטת צעדים משפטיים ו/או אחרים המסתמכים על רשימה זו.

השליטה בחברה), דבר שיכפיף אותו לחובות דיווח ולשיעורי מס גבוהים יותר מאשר בעל זכויות רגיל.

לדעתנו יש לעשות בחינה פרטנית של הזכויות הנלוות לכל טוקן בנפרד על מנת לקבוע אם הוא נחשב כאמצעי שליטה או כזכות בחברה בני אדם לצרכי הפקודה.

יצוין לבסוף כי לאחרונה זכו רשויות המס בארצות הברית (IRS) בתביעה נגד Coinbase, אחת הבורסות למטבעות וירטואליים הגדולות בעולם. בית המשפט המחוזי של קליפורניה חייב את הבורסה למסור רשומות הקשורות למשתמשים שביצעו עסקאות ביטקוין בשווי של למעלה מ-20,000 דולר, בין השנים 2013 ל-2015. ניתן להניח כי מגמה זו תלך ותגבר עם הזמן ורשויות מס נוספות יידרשו לקבל מידע מבורסות שונות ברחבי העולם. הדבר מהווה אפוא נורת אזהרה לכל מי שסבור כי רשויות המס לא תוכלנה להשיג מידע על אחזקותיו ועל כן מומלץ שלא לסמוך על אנונימיות הרשת כשיקול לאי דיווח כחוק של עסקאות במטבע הוירטואלי. לשם כך, מומלץ לנהל רשומות מפורטות של העסקאות במטבעות וירטואליים באופן עקבי, לרבות יום הרכישה, יום המכירה, מחיר הרכישה והמכירה המדויק של המטבע וירטואלי או חלק מסוים ממנו, וכמו כן לשמור קוד זיהוי ספציפי של המטבע אשר שימש לכל עסקה. מידע זה עשוי לשמש את הנישום גם בעת דרישה להכרה בהפסד הון ככל שתהיה ירידה בשווי של המטבעות